

LISTA TEMATÓW DO USTNEGO EGZAMINU MATURALNEGO
Z JEZYKA POLSKIEGO W SESJI WIOSENNEJ 2010/2011

opracował zespół nauczycieli języka polskiego
w Publicznym Salezjańskim Liceum Ogólnokształcącym w Krakowie

I LITERATURA

1. Omów inspirującą rolę Biblii, odwołując się do utworów literackich rozwijających i interpretujących motywy biblijne.
2. Echa motywów i idei starotestamentowych w literaturze oraz kulturze staropolskiej (do połowy XVIII w.). Przedstaw na podstawie analizy i interpretacji wybranych utworów.
3. Człowiek wobec Boga. Zaprezentuj różne ujęcia tego tematu w wybranych dziełach literackich.
4. Apokryf w literaturze. Omów na przykładach wybranych utworów z różnych epok.
5. Zanalizuj i zaprezentuj „literackie życie” (funkcjonowanie) wybranego toposu mitologicznego.
6. Na wybranych przykładach zanalizuj mity o początku świata i motyw genezyjski obecny w literaturze polskiej i obcej.
7. *Literackie reinterpretacje mitów antycznych. Scharakteryzuj sposoby i cele tego zjawiska literackiego (na wybranych przykładach).**
8. *Idealiści i marzyciele w literaturze polskiej. Scharakteryzuj sposoby kreowania takich bohaterów w utworach z różnych epok.*
9. *Groteska jako sposób wyrażania w literaturze tragiczności świata. Omów na przykładach wybranych utworów.*
10. *Przedstaw kreacje bohaterów, którzy doświadczyli okrucieństw II wojny i próbują odbudować świat wartości.*
11. *Analizując celowo dobrane utwory polskie i obce, scharakteryzuj różne odmiany awangardowego dramatu XX wieku.*
12. *Satyryczny obraz społeczeństwa polskiego w wybranych utworach literackich. Przeanalizuj sposoby tworzenia takiego obrazu.*
13. *Metamorfoza bohatera i jej sens w literaturze. Omów na przykładach wybranych utworów.*

* Kursywą zaznaczone zostały tematy opracowane w *Informatorze maturalnym od roku 2005 z języka polskiego*, Wydawnictwo Szkolne OMEGA, Kraków 2003.

14. *Różne kreacje narratora i ukształtowania narracji w epice – analiza wybranych utworów.*
15. Etos rycerski i sposób jego przedstawienia w literaturze. Omów na podstawie analizy i interpretacji wybranych utworów.
16. Obywatel a państwo. Omów zagadnienie na podstawie wybranych utworów literackich z różnych epok.
17. Literatura jako opis obyczajów. Omów zagadnienie na podstawie wybranych utworów z różnych epok.
18. Gatunek literacki i jego poetyka. Omów na przykładach wybranych utworów z różnych epok.
19. Aluzja literacka jako przykład dialogu różnych tekstów. W prezentacji odwołaj się do wybranych utworów.
20. Natura i cywilizacja jako dwie możliwości bytowania człowieka. Omów, odwołując się do wybranych przykładów literackich,
21. Krajobraz jako motyw literacki. Przedstaw jego funkcjonowanie w twórczości pisarzy różnych epok.
22. Omów, sięgając do przykładów, funkcjonowanie symboli i alegorii w literaturze polskiej i obcej.
23. Portret kobiety w literaturze. Przedstaw sposoby jego kreacji analizując wybrane utwory.
24. Romantyczne pojmowanie świata. Zanalizuj temat, odwołując się do utworów z różnych epok.
25. Rozważ problem winy i kary obecny w literaturze różnych epok. Analiza wybranych dzieł.
26. Dramat człowieka uwikłanego w historię. Zanalizuj temat, odwołując się do wybranych przykładów literackich.
27. Władza jako temat literacki. Zanalizuj temat w kontekście wybranych utworów z różnych epok.
28. Obraz inteligencji w literaturze polskiej. Omów zagadnienie na podstawie wybranych utworów z różnych epok.
29. Cierpienie jako temat literacki. Zanalizuj temat w kontekście wybranych utworów z różnych epok.
30. Omów artystyczne testamenty poetyckie. Odwołaj się do wybranych przykładów z różnych epok.

31. Przedstaw motywu domu i bezdomności, opisywany w wybranych utworach literatury XIX i XX wieku.
32. Polskie mity narodowe. Zaprezentuj wybrany na przykładach utworów z różnych epok.
33. Sarmatyzm w literaturze. Zaprezentuj, porównaj i oceń obraz sarmaty w wybranych utworach z różnych epok.
34. Na wybranych przykładach zaprezentuj portrety Żydów ukazane w literaturze.
35. Obraz Rosji w literaturze polskiej. Przedstaw analizując wybrane utwory z różnych epok.
36. Współcześni poeci przekłęci. Przedstaw sylwetki wybranych twórców powojennych (lub z epok poprzednich) na przykładach ich literackich wyznań.
37. Współczesne wariacje dziennikarskie. Zaprezentuj na konkretnych przykładach wielką różnorodność gatunków publicystycznych.
38. Sztuka portretu w gawędzie i literaturze gawędowej różnych epok literackich. Omów, analizując wybrane przykłady.
39. Portret matki w literaturze. Przedstaw sposoby jego kreacji na podstawie analizy wybranych dzieł.
40. Bohater tragiczny. Omów sposoby jego kreacji na podstawie utworów z różnych epok.
41. Na podstawie analizy i interpretacji wybranych utworów literackich przedstaw różne koncepcje szczęścia.
42. Wędrowka jako motyw literacki. Przedstaw jego funkcjonowanie w twórczości pisarzy różnych epok.
43. Gra (zabawa) jako motyw literacki. Przedstaw na podstawie analizy i interpretacji wybranych utworów.
44. Literatura i codzienność. Na podstawie literatury jednej epoki lub kilku epok omów zjawisko codzienności.
45. Pamiętnik jako literackie świadectwo epoki. Omów zagadnienie na podstawie analizy wybranych dzieł.
46. Autobiografia jako tworzywo literackie. Omów zagadnienie, analizując wybrane utwory z różnych epok.
47. Dziennik jako gatunek literacki. Analizując wybrane utwory z różnych epok przedstaw artystyczne odmiany tej formy wypowiedzi.

48. Omów małe formy literackie (epigramat, fraszka, bajka, nowela etc.), ich genezę, sensy i funkcje.
49. Rozważ na odpowiednich przykładach wzajemne związki literatury i filozofii.
50. Jak zmienia się pisanie o historii. Przedstaw na podstawie analizy i interpretacji wybranych utworów z różnych epok literackich.
51. Polski esej współczesny. Na podstawie analizy reprezentatywnych dokonań wybranych autorów omów odmiany i gatunki różnorodnych form eseistycznych.
52. „Twórcze pisanie niefikcyjne” jako czwarty rodzaj literacki. Omów na podstawie analizy wybranych utworów współczesnych pisarzy (np. Ryszarda Kapuścińskiego, Hanny Krall, Wojciecha Tochmana i innych).

II ZWIĄZKI LITERATURY Z INNYMI DZIEDZINAMI SZTUKI

1. Toposy biblijne w literaturze i sztuce. Analizując wybrane dzieła literackie i plastyczne, omów antyczną i ideową funkcję określonego motywu.
2. Sacrum w literaturze i sztuce. Omów na podstawie analizy wybranych dzieł.
3. Sztuka jako wypowiedź filozoficzna. Omów zagadnienie na podstawie analizy i interpretacji wybranych dokonań artystycznych z różnych epok.
4. *Inspiracje antyczne w kulturze. Scharakteryzuj je, analizując wybrane dzieła literackie i inne (malarzkie, rzeźbiarskie, architektoniczne).*
5. *Malarstwo, rzeźba i architektura jako inspiracje dla literatury. Omów temat, analizując celowo dobrane utwory.*
6. *Artystyczne interpretacje powstań narodowych w literaturze i malarstwie (analiza porównawcza dzieł).*
7. *Obrazy miasta jako przestrzeni życiowej. Analiza porównawcza wybranych dzieł literackich i innych (np. malarzskich, filmowych).*
8. *Filmy Andrzeja Wajdy jako interpretacje dzieł literatury polskiej. Omów wybrane przykłady.*
9. Adaptacje filmowe dzieł Williama Szekspira w kinie współczesnym. Omów zagadnienie na podstawie analizy i interpretacji wybranych przykładów.
10. Symbolika przedmiotu. Omów zagadnienie, analizując wybrane przykłady zaczerpnięte z literatury oraz sztuk plastycznych.
11. Na podstawie analizy wybranych przykładów z literatury i innych dziedzin sztuki przedstaw różne sposoby pojmowania piękna.

12. Natura jako temat artystycznej inspiracji i refleksji. Przedstaw, analizując wybrane przykłady z literatury i malarstwa.
13. „Sztuka dla sztuki” a sztuka użytkowa. Omów zagadnienie na podstawie analizy wybranych dokonań artystycznych z przełomu XIX i XX wieku.
14. Od dosłowności po autonomiczną kreację. Analizując wybrane dzieła literackie i filmowe, omów różne style i sposoby filmowych adaptacji literatury.
15. Dokument literacki i filmowy. Omów, analizując wybrane przykłady.
16. Portret rodzinny jako motyw artystyczny. Porównaj na wybranych przykładach różne jego ujęcia w literaturze i filmie.
17. Totalitaryzm w literaturze, filmie i malarstwie. Przeanalizuj sposoby jego przedstawienia w wybranych tekstach kultury.
18. Człowiek wobec odwiecznej opozycji: natura a kultura. Zaprezentuj temat, omawiając postawy wybranych bohaterów literackich i filmowych.
19. Zanalizuj, odwołując się do wybranych przykładów literatury i sztuk pięknych, cele i sposoby artystycznej prowokacji, obecnej w sztuce XX wieku.
20. Awangarda i awangardowość w sztuce XX wieku. Zaprezentuj wybrane propozycje artystyczne na podstawie literatury, plastyki i filmu.
21. Dialog literatury i muzyki. Omów wzajemne inspiracje, odwołując się do analizy wybranych przykładów.
22. Motyw tańca i jego funkcja. Omów zagadnienie na podstawie analizy wybranych tekstów kultury.
23. Obrzęd i rytuał jako artystyczna inspiracja. Omów, analizując wybrane teksty kultury.
24. Sen jako temat artystyczny. Omów zagadnienie na podstawie analizy wybranych dzieł z różnych dziedzin sztuki.
25. Rola karykatury w literaturze i sztuce. Omów na podstawie analizy wybranych tekstów kultury.
26. Funkcje groteski w literaturze i sztuce. Omów na podstawie analizy wybranych dzieł.
27. Na podstawie analizy wybranych tekstów kultury przedstaw różne sposoby pojmowania miłości.
28. Formuły piękna w literaturze i sztuce. Przedstaw i oceń różne kanony estetyczne.
29. Brzydota jako kategoria estetyczna. Omów na podstawie analizy wybranych tekstów kultury.

30. Kultura masowa w literaturze i sztuce. Przedstaw na podstawie analizy wybranych tekstów kultury.
31. Komiks jako tekst kultury. Omów na podstawie analizy wybranych przykładów różnorodnych form tego gatunku.
32. Poezja konkretna (wizualna) jako szczególny sposób połączenia słowa i obrazu. Przedstaw na podstawie analizy wybranych utworów.
33. Duchy i zjawy w literaturze i sztuce. Omów sposoby kreacji i funkcję na podstawie analizy wybranych dzieł.
34. Góry jako motyw w literaturze i sztuce. Omów zagadnienie na podstawie analizy wybranych tekstów kultury.
35. Pojedynek jako motyw artystyczny. Przedstaw na podstawie analizy wybranych dzieł literackich i filmowych.
36. Gry video jako forma adaptacji utworów literackich. Omów zagadnienie na podstawie analizy wybranych przykładów.
37. Strategie naśladowania dramatu antycznego we współczesnym teatrze i dramacie (motywy, przestrzeń, chór, muzyka). Przedstaw na podstawie analizy i interpretacji wybranych utworów.
38. Teatr, cyrk, kabaret – mieszanie gatunków w teatrze współczesnym. Omów, analizując wybrane widowiska teatralne.
39. Media i teatr. Na przykładzie wybranych współczesnych spektakli omów sposoby oraz cele posłużenia się technikami medialnymi w widowisku teatralnym.
40. „Moja mała ojczyzna”. Omów, analizując wybrane teksty kultury.
41. Kraków w literaturze i sztuce. Przedstaw temat na podstawie wybranych dzieł z różnych epok.
42. „O Nowej to Hucie piosenka” – artystyczny obraz najmłodszej dzielnicy Krakowa. Omów zagadnienie na podstawie analizy i interpretacji wybranych dzieł z różnych dziedzin sztuki.

III JĘZYK

1. Stylizacja biblijna i jej funkcje w utworach różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
2. Styl retoryczny – jego wyznaczniki i funkcje. Omów na przykładach wybranych utworów.

3. Składnia i interpunkcja w systemie wersyfikacyjnym wiersza wolnego. Omów na przykładzie analizy wybranych przykładów.
4. Metafora w liryce współczesnej. Omów językowe sposoby jej kreacji, analizując utwory wybranych poetów.
5. Dzieło literackie jako komunikat językowy. Scharakteryzuj jego poszczególne funkcje językowe na podstawie analizy wybranych utworów.
6. *Analiza językowa i kulturowa polskich przysłów. Omów na przykładzie przysłów o określonej tematyce.*
7. *Dialekty terytorialne języka polskiego jako tworzywo literackie. Omów na przykładach wybranych utworów.*
8. *Sztuka przekonywania a manipulacja językowa – porównaj sposoby wykorzystania środków językowych we współczesnych polskich tekstach propagandowych.*
9. *Język jako instrument walki o władzę. Zanalizuj wybrane materiały wyborcze.*
10. *Analizując zgromadzony materiał językowy, scharakteryzuj zapożyczenia we współczesnym języku polskim. Oceń ich celowość.*
11. Ezopowy język w utworach XIX i XX wieku. Przeanalizuj jego funkcjonowanie, odwołując się do wybranych przykładów.
12. Przysłowia i aforyzmy w utworach literackich. Przedstaw na podstawie analizy wybranych przykładów.
13. Obecność języka potocznego w polskiej liryce międzywojennej i powojennej. Przedstaw i scharakteryzuj na wybranych przykładach.
14. Komunikacja werbalna i pozawerbalna. Przedstaw zagadnienie, analizując przykłady literackie i pozaliterackie.
15. Komunikacyjne zachowania niewerbalne. Omów, analizując i interpretując fragmenty wybranych utworów literackich.
16. Jak łączą się wyrazy i co z tego wynika, czyli między łączliwością a frazeologią. Omów, analizując wybrane przykłady z współczesnej polszczyzny.
17. Przedstaw na czym polega oryginalność frazeologii, nowatorstwa i słowotwórstwa w utworach Witolda Gombrowicza (na wybranych przykładach).
18. Profesjonalizmy we współczesnym języku polskim. Omów zagadnienie na podstawie badań języka określonego środowiska zawodowego.
19. Językowe gry z tekstem w twórczości poetów i prozaików awangardowych. Omów na podstawie analizy wybranych utworów.

20. Komizm językowy. Analizując wybrane przykłady literackie omów sposoby tworzenia sytuacji komicznej na poziomie języka.
21. Zmiany we współczesnej polszczyźnie po 1989 roku. Zanalizuj i oceń zjawisko na podstawie zgromadzonego materiału badawczego.
22. Język reklamy. Omów charakterystyczne cechy, analizując wybrane przykłady.
23. Język mas mediów. Omów jego charakterystyczne cechy, analizując wybrane przykłady zaczerpnięte z różnego rodzaju środków masowego przekazu.
24. Poetyka tekstów piosenek. Scharakteryzuj, analizując wybrane przykłady.